

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ:

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΧΕΙΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΝΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑΣ

Το Υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε με την υπογραφή Υπουργικής απόφασης (και όχι με Προεδρικό Διάταγμα όπως είναι θεσμικά απαραίτητο-Διάταγμα το οποίο προαναγγέλλεται χωρίς σαφή χρονικό προσδιορισμό της έκδοσής του) σημαντικές αλλαγές στον τρόπο αξιολόγησης των Αρχαίων Ελληνικών, της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Λογοτεχνίας στην Α΄ Τάξη του Γενικού Λυκείου.

Η Επιστημονική Επιτροπή του περιοδικού ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ πρότεινε την οργάνωση επιστημονικής συνάντησης για το σοβαρό αυτό εκπαιδευτικό ζήτημα, η οποία θα πραγματοποιηθεί εντός του Νοεμβρίου. Παράλληλα, σχετικά με το περιεχόμενο της Υπουργικής απόφασης έχει να παρατηρήσει κανείς σε πρώτη φάση τα εξής:

1. Οι αλλαγές που προτείνονται είναι φυσικό επακόλουθο των Νέων Προγραμμάτων σπουδών, για τα οποία δεν πραγματοποιήθηκε και δεν σχεδιάζεται ούτε μια στοιχειώδης ενημέρωση των εκπαιδευτικών του Λυκείου, πόσο μάλλον ουσιαστική επιμόρφωση.
2. Οι αλλαγές στην αξιολόγηση πρέπει να συνδέονται με τη φιλοσοφία και το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών της Β΄ και Γ΄ Λυκείου, τα οποία δεν έχουν ακόμα συνταχθεί.
3. Οι αλλαγές στον τρόπο αξιολόγησης συνδέονται άμεσα με το σύστημα πρόσβασης των μαθητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, το οποίο εντελώς αδικαιολόγητα δεν έχει ανακοινωθεί και θεσμοθετηθεί μέχρι σήμερα.
4. Οι αλλαγές πρέπει να συνοδεύονται από την επιστημονική τεκμηρίωση της αναγκαιότητας θεσμοθέτησής τους. Εύλογα λοιπόν αναρωτιέται κανείς ποιο είναι το θεσμικό όργανο που προτείνει τις αλλαγές αυτές και με ποιο επιστημονικό σκεπτικό, τη στιγμή που το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει καταργηθεί και το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής δεν έχει ακόμα ουσιαστικά λειτουργήσει; Είναι χαρακτηριστικό ότι στην υπουργική απόφαση για πρώτη φορά δεν αναφέρεται ο φορέας ο οποίος εισηγείται ή γνωμοδότησε για τις αλλαγές, δείγμα ότι διολισθαίνουμε σε μια λογική αποδοχής εισηγήσεων από μη θεσμοθετημένους φορείς και πρόσωπα.

Μετά από αυτά τα σημαντικά ερωτήματα θα επισημάνουμε ορισμένα ζητήματα που αφορούν τον τρόπο αξιολόγησης του κάθε γνωστικού αντικειμένου:

A. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Η αφαίρεση της μετάφρασης στο υπαρκτό πλαίσιο διδασκαλίας από τον κορμό της αξιολόγησης, αποτελεί, αν και σύμφωνη με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών, εσπευσμένη και μονομερή απόφαση. Η προσέγγιση του πρωτοτύπου αποσπάσματος κειμενοκεντρικά και με τη βοήθεια των παράλληλων μεταφράσεων δε σημαίνει ότι οι μαθητές δεν πρέπει να εξασκούνται καθόλου στη μετάφραση ή έστω στην ελεύθερη απόδοση μέρους του

πρωτοτύπου κειμένου. Εκτός εάν για μια ακόμη φορά έχουμε ως χώρα την πρωτοτυπία να επιχειρούμε στην εκπαίδευση άλματα χωρίς παράλληλα να δημιουργούμε τις κατάλληλες συνθήκες, χωρίς την απαραίτητη προετοιμασία. Μια τέτοια επιλογή, πλην των άλλων, δεν παρέχει τη δυνατότητα σε μαθητές που το επιθυμούν να ασκηθούν σε μεταφραστικές πρακτικές και να εξοικειωθούν με την απόδοση στο νεοελληνικό λόγο των ιδιων-διδασκόμενων ή και άλλων κειμένων. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές δυσκολίες στην ένταξη των μαθητών στην αντίστοιχη κατεύθυνση των τάξεων Β' και Γ' Λυκείου για τις οποίες, κακώς, δεν θεσμοθετήθηκε ταυτόχρονα ο τρόπος αξιολόγησης των Αρχαίων Ελληνικών.

B. Νεοελληνική Γλώσσα

Οι αλλαγές του τρόπου αξιολόγησης κινούνται προς μια δημιουργικότερη έκφραση των μαθητών μέσα από τη μελέτη των χαρακτηριστικών ενός κειμενικού είδους και όχι την παραμονή σε τυποποιημένες ερωτήσεις. Παράλληλα μέσα από την παράθεση δύο ή περισσότερων κειμένων παρέχονται δυνατότητες κριτικής ανάγνωσης και διαφορετικής τοποθέτησης των μαθητών. Τέλος, η επαναφορά της αξιολόγησης της παραγωγής κειμένου στις 60 μονάδες είναι μια αναγκαία αποκατάσταση μετά το πλήθος αυθαιρεσιών των διοικητικών μηχανισμών με άλλοθι την «αντικειμενικότερη αξιολόγηση» στις εξετάσεις. Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι οι αλλαγές αυτές δεν επιβάλλουν την αποσαφήνιση των κριτηρίων αξιολόγησης και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε ενδοσχολικό επίπεδο.

Γ. Λογοτεχνία (και όχι μόνο Νεοελληνική Λογοτεχνία)

Στη αξιολόγηση του μαθήματος αυτού υπάρχουν οι βασικότερες αλλαγές που απαιτούν σοβαρή μελέτη και όχι πρόχειρη και βιαστική τοποθέτηση.

1. Καταρχάς η πρόταση για αξιολόγηση άγνωστων ομοειδών κειμένων στη λογοτεχνία έχει πολύ ενδιαφέρον όπως και η πρόταση για επιλογή των μαθητών ανάμεσα σε δύο θέματα. Αντίθετα η πρόταση για κείμενα ομόθεμα με τις διδακτικές ενότητες που διδάχτηκαν (Τα φύλα στη λογοτεχνία, Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση, Θέατρο) μπορεί να οδηγήσει σε ποικίλες παρανοήσεις ενώ εγκλωβίζει τη διδασκαλία σε θεματικές που αυθαίρετα η ομάδα του προγράμματος σπουδών έχει ορίσει)
2. Η άλλη πρόταση για τη δυνατότητα των μαθητών να συγγράψουν εκτός των άλλων : *« ένα μικρό κείμενο ως «διαφήμιση» ή βιβλιοπαρουσίαση ή κριτική για το κείμενο που θα δοθεί ή να τοποθετηθούν (αν συμφωνούν ή διαφωνούν και γιατί) απέναντι σε κριτική που θα δοθεί ή εναλλακτικά (2β) Να ταυτιστούν με κάποιον ήρωα του κειμένου και να γράψουν σελίδες του ημερολογίου του ή επιστολών του.»* έχει καινοτόμο χαρακτήρα και στρέφει το μάθημα προς τη δημιουργική γραφή αρκεί να εμπλουτιστεί το είδος των κειμένων που ζητούνται από τους μαθητές(γιατί μόνο ημερολόγιο ή επιστολές;).Το σημαντικότερο όλων είναι να τεθούν με σαφήνεια τα κριτήρια ουσιαστικής αξιολόγησης τέτοιων κειμένων με στόχο να λειτουργήσουν απελευθερωτικά για τους μαθητές και να κατανοηθούν πλήρως από τους αξιολογητές που μέχρι τώρα έχουν μάθει να περιμένουν και να αξιολογούν έτοιμες και ίδιες «απαντήσεις».Αυτό είναι κεντρικό ζήτημα και δεν λύνεται με συνθήματα

και ένα κείμενο οδηγιών αλλά με επιστημονικά έγκυρη και σχεδιασμένη επιμόρφωση.

3. Ο προτεινόμενος τρόπος αξιολόγησης των ποιητικών κειμένων χαρακτηρίζεται από πρωτοφανή μονομέρεια αφού δεν περιλαμβάνει καμία ερώτηση που να αναφέρεται στις ιδέες των ποιημάτων. Πρόκειται άραγε για συνειδητή επιλογή ή για προκλητική άγνοια; Ειδικά η ερώτηση «Να εντοπίσουν τις πιο «ποιητικές» και τις πιο «καθημερινές» λέξεις στα ποιήματα και να τις τοποθετήσουν σε πίνακα με δύο ή περισσότερες στήλες» που αξιολογείται μάλιστα με 25 μονάδες αποτελεί απτή απόδειξη επιδερμικής προσέγγισης του ποιητικού λόγου

Συμπερασματικά, διαπιστώνεται βιασύνη και προχειρότητα στη θεσμοθέτηση τόσο σημαντικών αλλαγών στην αξιολόγηση των φιλολογικών μαθημάτων. Ελλοχεύει ο κίνδυνος όσοι εισηγούνται τέτοιες αλλαγές χωρίς να τις εντάσσουν σ' έναν ευρύτερο εκπαιδευτικό σχεδιασμό για την αναβάθμιση της ποιότητας τόσο των προγραμμάτων σπουδών και κυρίως του διδακτικού υλικού του Λυκείου όσο και της επιστημονικής-επιμορφωτικής στήριξης των εκπαιδευτικών σε μια δύσκολη για τη χώρα και την εκπαίδευση περίοδο, να λειτουργήσουν τελικά υπονομευτικά για την ανανέωση και αναβάθμιση της διδασκαλίας των φιλολογικών μαθημάτων αλλά και του Λυκείου γενικότερα.

Για την Επιστημονική Επιτροπή της ΝΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Κώστας Αγγελάκος

Βασίλης Τσάφος-Λέκτορας

Επίκουρος Καθηγητής-

Γεν.Γραμματέας της ΝΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Διευθυντής ΝΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ